

# Η αντιμετώπιση χειραγώγησης προσφορών από το Δίκαιο του Ανταγωνισμού

Του Κυριάκου Τίγκα



**Μ**ια βασική προϋπόθεση για την αποδοτική λειτουργία του μηχανισμού της αγοράς είναι η αυτόνομη οικονομική δράση των επιχειρήσεων. Η ικανοποίηση αυτής της προϋπόθεσης συνεπάγεται σημαντικά οφέλη για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις, π.χ. χαμηλότερες τιμές, βελτίωση ποιότητας, μεγιστοποίηση κινήτρων για καινοτομίες, διεύρυνση επιλογών και δημιουργία νέων ευκαιριών επιχειρηματικής δραστηριότητας. Από την άλλη, όταν οι επιχειρήσεις συμφωνούν μεταξύ τους να περιορίσουν την ελευθερία δράσης τους, τότε ο ανταγωνισμός στρεβλώνεται. Σε αυτές τις περιπτώσεις η αγορά αποτυγχάνει να λειτουργήσει αποδοτικά και να έχει καλά αποτελέσματα για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις.

Μία μορφή συντονισμού της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων είναι η χειραγώγηση των προσφορών σε διαγωνισμούς (bid rigging). Η χειραγώγηση των προσφορών προκύπτει όταν οι δυνητικοί προσφοροδότες σε έναν διαγωνισμό συμφωνούν μεταξύ τους, προκειμένου να προσφέρουν υψηλότερες τιμές ή να υποβαθμίσουν την ποιότητα των προσφε-

ρόμενων προϊόντων/υπηρεσιών ή να καταθέτουν τους διαγωνισμούς μεταξύ τους. Ως αποτέλεσμα, οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε αυτές τις συμπαιγνιακές πρακτικές χειραγώγησης προσφορών αποκρίζουν μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη από αυτά που διαφορετικά θα είχαν σε βάρος των αγοραστών και των φορολογούμενων πολιτών (εάν πρόκειται για δημόσιους διαγωνισμούς).

Οι βασικές μορφές νόθευσης διαγωνισμών είναι οι ακόλουθες:

► **Εικονικές προσφορές.** Οι επιχειρήσεις υποβάλλουν προσφορές με σκοπό να δημιουργήσουν την ψευδή εντύπωση ύπαρξης γνήσιου ανταγωνισμού. Οι εικονικές προσφορές εκδηλώνονται με διάφορους τρόπους, όπως π.χ. υποβολή προσφοράς με υψηλότερη τιμή από την τιμή της προκαθορισμένης νικητριάς προσφοράς, υποβολή προσφοράς που είναι γνωστό ότι είναι πολύ υψηλή για να γίνει αποδεκτή από την αναθέτουσα Αρχή, υποβολή προσφοράς με υπερπλήρη ειδικών όρων που είναι γνωστό ότι δεν θα γίνουν αποδεκτοί από την αναθέτουσα Αρχή.

► **Καταστολή προσφοράς.** Ορισμένες επιχειρήσεις συμφωνούν να μην υποβάλουν προσφορά ή να αποσύρουν μια ήδη κατατεθείσα προσφορά, προκειμένου να κατακυρωθεί ο διαγωνισμός σε μια

προκαθορισμένη επιχείρηση.

► **Προσφορές εκ περιτροπής.** Οι επιχειρήσεις συμφωνούν να υποβάλουν εκ περιτροπής τη νικητριά προσφορά.

► **Κατανομή αγοράς.** Οι επιχειρήσεις συμφωνούν στην κατανομή των διαγωνισμών ανά κατηγορία πελάτη ή γεωγραφική περιοχή.

► **Υπεργολαβική νόθευση διαγωνισμών.** Ορισμένες επιχειρήσεις συμφωνούν να αποχωρήσουν

από τον διαγωνισμό ή να μην υποβάλουν προσφορά, με αντάλλαγμα να τους προσφερθεί υπεργολαβία της σύμβασης του έργου από τη νικητριά επιχείρηση.

Οι πρακτικές νόθευσης διαγωνισμών μπορεί να εκδηλωθούν σε όλους τους τομείς μιας οικονομίας. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα χαρακτηριστικά της αγοράς που καθιστούν την ανάπτυξη πρακτικών νόθευσης διαγωνισμών πιο πιθανή. Τέτοια χαρακτηριστικά είναι ο μικρός αριθμός επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε μια αγορά, η σταθερή και προβλέψιμη εξέλιξη της ζήτησης, η ομοιογένεια ή μοναδικότητα ή τυποποίηση των υπό προμήθεια προϊόντων, τα εμπόδια εισόδου στην αγορά, η εξοικείωση των επιχειρήσεων με διαγωνιστικές διαδικασίες, η συμμετοχή σε εμπορικές ενώ-

σεις και η ανυπαρξία τεχνολογικής αλλαγής. Οι συμφωνίες νόθευσης των διαγωνισμών απαγορεύονται από το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, καθώς συνιστούν μια ξεκάθαρη μορφή στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Ο πραγματικός τύπος της συμφωνίας ή και ο βαθμός δεσμευτικότητας των επιχειρήσεων με αυτήν δεν ενδιαφέρει. Αυτό που έχει σημασία είναι η έκφραση της κοινής βούλησης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων να περιορίσουν την ελευθερία δράσης τους. Επομένως, ακόμη και μία προφορική ή ανεπίσημη συνεννόηση (π.χ. συμφωνία κυρίων) μπορεί να εκφράζει τη σύμπτωση της βούλησης των επιχειρήσεων να νοθεύσουν μία διαγωνιστική διαδικασία.

Λόγω της φύσης και της σοβαρότητας των πρακτικών νόθευσης διαγωνισμών, οι Αρχές ανταγωνισμού επιβάλλουν μεγάλα διοικητικά πρόστιμα στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε τέτοιες συμπαιγνιακές πρακτικές. Επομένως, η τιμή του ύψους του προστίμου μπορεί να ανέρχεται μέχρι και το 10% του παγκόσμιου κύκλου εργασιών της παραβαίνουσας επιχείρησης.

Τη μεγάλη αξία των διαγωνιστικών διαδικασιών έχει αναγνωρίσει και η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού.

*\*Τεταρτοετής φοιτητής του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Κάνει πρακτική άσκηση στην εταιρεία Trojan Economics.*